

BESKRIVELSE AF PROJEKT – Æbleværksted i Grevinge Sogn

1. Projekttitle:

Æbleværksted i Grevinge Sogn

2. Oplysninger om ansøger

Folkeoplysende Forening, ”æbleværkstedet Nonnetit”, er under etablering.

Adresse: Holbækvej 46, 4571 Grevinge

3. Formålet med projektet

Ideen om et æbleværksted er udsprunget af en lokal tradition og udviklet med tanke for moderne mennesker. Gennem inspiration fra den lokale tradition og kulturhistorie om selvforsyning og fællesskab, vil foreningen videreføre / genindføre de elementer af æblekulturen, som giver mening og kvalitet i et moderne hverdagsliv på landet - i Grevinge Sogn. Æblekundskab i ”mands minde” bliver herved en kulturarv og ressource, vi kan bruge i fremtiden – og være med til at give livet på landet nyt indhold. Et indhold, der udover at bygge på lokale traditioner, også kan bidrage til at give det lokale landskab ny identitet og værdier for nye og gamle generationer.

Æbleværkstedet skal blive et center for formidling af den gamle æblekultur med aktiviteter som f.eks. mostfremstilling, lokale æblehistorier/fortælleværksted, æblekurser, oplevelse for gæster osv. Æbletemaet skal suppleres med en mere generel natur- kulturformidling om landskab og mennesker i mands-minde.

4. Baggrunden for projektet, projektets relevans og målgruppe

Baggrunden for projektet er den opmærksomhed, der er udvist af lokale, ældre generationer under to naturvejlederarrangementer /æblearr. i 2007 og 2008 hvor de ældre oplevede deres egen kultur ”genopstå”. Arrangementerne virkede som spontant fortælleværksted og bragte en grundstemning, der smittede af på andre målgrupper:

Børn og voksne. Familier og enkeltpersoner, naboer og fremmede.

Æble-fortællingerne førte noget andet interessant med sig. Det mest værdsatte æble, i mands-minde, blev, ved denne lejlighed, præsenteret og det viste sig at videnskaben -dvs. Landbohøjskolens Pomet i Tåstrup (KU-life) – ikke kendte til det. Herefter tog den fortsatte historie fart med afhentning af podekviste til Pometets æblesamling og opformering af nye træer. Samtidig modnedes ideen om et æbleværksted til bevarelse og videre udvikling af den gamle æblekultur.

Som foreløbig kulmination i fortællingen om den nye æblesort, der blev navngivet

”Nonnetit fra Odstrup”, blev 8 nye træer overrakt de nye ejere, af en

forskningsassistent fra Pometet. Det foregik d.25.okt.2009 ved et offentligt

arrangement – Og interessen var enorm. Et af træerne blev plantet af 2 udvalgsformænd fra Kommunen, verdens første webbaserede æbleøgle blev præsenteret og det samme blev ideen om et æbleværksted. Her var ramt lige ned i noget, der interesserede en meget bred skare. Fortællingerne om kulturarven, det nye træ og det at man kunne være aktiv med sine egne æbler og få noget nyttigt og helsebringende ud af det, i hyggelige, sociale rammer, var sandsynligvis den frugtbare cocktail, der appellerede til så mange og nu føres videre i denne ansøgning.

Baggrund for geografisk placering: Vi arbejder på at værkstedet skal ligge på Toftegård i Atterup. Baggrunden herfor er bl.a. at der i Atterups lokale miljø er 1) naturlejrplads med shelters, 2) Atterupstien udgår herfra og mod Odstrup, stedet med mange æblefortællinger, 3) ejere af gården Toftegård er meget interesserede og åbne for etablering af stier (måske som ”spor i landskabet”), 4) en enestående udsigt til Fjord og Tuse Næs, 5) muligheder for udvidelse af værksted og etablering af æblelund, 6) muligheder for supplerende æblestier til nærliggende æblehistorier og æblespor, som f.eks. på Malergården, 7) Fjordstien og Magurite-ruten går lige forbi.

Relevans: - De gamle, indfødte, har en kolossal viden om landskabet og den lokale historie. Deres stedsans er uovertruffen. Når nye bosættere kommer til, er de fremmede. Landskabet er ikke en del af deres identitet. Men gennem oplevelser i landskabet og aktiviteter sammen med lokalbefolkningen, vedrørende den lokale tradition, vil de opleve at blive en del af kulturen og måske føle at de er budbringere til de næste fremmede, eller børn og unge, nye generationer. Det styrker livskvaliteten og giver identitet.

...Også den stigende fremmedgørelse overfor fødevarernes oprindelse, kan projektet gøre noget ved. Børn og unge vil gennem de forskellige æbleprocesser, der er indeholdt i projektet, få både en teoretisk og kropslig, sanselig selvoplevelse af en lokal, bæredygtig fødevarer, der står i kontrast til udenlandske, masseproduktioner af ringere kvalitet, og som ikke bidrager til identitetsdannelse. Og sundhed og helse hos børn og unge, kan styrkes på flere måder i projektet. F.eks. gennem en masse fysisk aktivitet og gode råvarer, der bearbejdes og spises. En sund hverdagsbeskæftigelse både fysisk og psykisk.

Gamle traditioner opspores, bevares og indgår i nye, moderne levemåder. På den måde lever gode traditioner videre. Og det er selve kulturens bærere, de ældre, der er bindeled mellem fortid og fremtid og giver den videre, navnlig i form af beretninger. Projektet vil gennem podning og plantning bevare landskabets æbletræer. Af særlig interesse er ”Nonnetit fra Odstrup”, en nyopdaget æblesort, der har nydt stor anseelse i mands-minde.

Æbleværkstedet kan spille aktivt sammen med den eksisterende infrastruktur og få afsmittende effekt på antallet af besøgende på naturlejrpladsen og brugere af stierne. Endvidere vil et muldlokum sikkert også have stor relevans for lejr-gæster og forbigående.

5. Detaljeret beskrivelse af projektets aktiviteter

- Æblehistorier fortalt af gamle mennesker i Grevinge Sogn – udgives som skrift
- Plantning af æbletræer – bla. æblelunde ved værkstedet og på offentlige steder
- Plantning af solitære æbletræer langs sti = æblesti. Lave æble-enge efter svensk forbillede.
- Etablering af æblesti som simpel trampesti eller langs markveje. Æblestierne skal forbinde værkstedet med æblehistorierne i det autentiske landskab.
- Fremstilling af most – både med lavteknologisk, børnevenlige maskiner og elektriske. Processen har mange delprocesser: opsamling, plukning af æbler, transportere i trailer, vaske, kværne, presse, hælde på flasker/holdere, fryse eller pasteurisere. Æbler, der bearbejdes i værkstedet skal være usprøjtede.
- tørre æbler/æblechips: skrælle, udhule, dele, tørre på hjemmelavede bakker eller på snor over brændekomfur, bage æbler, lave æblekager
- lave smagsprøver til hinanden
- Bestemme æbler på nettet v.hj. af en netbaseret æbleøgle.
- Kurser: Pødekursus og beskærerkursus og andre former for kurser – f.eks. plante- og pasningskursus, sygdomme osv.
- Foredrag: F.eks. om æblets historie
- skoleaktiviteter – bla. forsøge at få skolebørn til at indsamle,
- indsamle viden om æbler fra Grevinge Sogn – og dokumentere erindringer v.hj. af foto, video, interviews, fortælleværksted.
- registrere ”Nonnetit fra Odstrup”
- plukke og opbevare æbler – evt. i æblekælder eller æblekule
- snedkerere frugtkasser, frugtplukker-stige, tørre-bakke m.m.
- studierejser til æblecentre i Danmark, Sverige
- Samarbejde med Pometet i Tåstrup, lokal Planteskole (folk skal købe æbletræer eller grundstammer og selv pøde), ...?
- opsætte små skilte ved de gamle Nonnetit-træer, der stadig eksisterer i sognet.
- Agenda-21- aktiviteter
- levere æbler til plejehjemmet, dels om sundhedselement, dels som erindringsgave til de ældre. Bla. vil demente være istand til at genkende og fortælle om æblerne.
- Et kunstprojekt: æbler – som natur, kultur og kunst – et kunstprojekt hvor naturvidenskab og humaniora spiller sammen i en kunstnerisk udførelse.

6. Hvordan forventes det at projektet formidles

Rapport over hele forløbet

Plakat

Skilt

Hjemmeside

DVD/CD-powerpoint

Guidede ture

Artikler i medier og foreningsblade

Ture på egen hånd med GPS, kort, folder o.lign.

Offentlige arrangementer – årlige æbledage, udstilling, demonstrere mosteri, æblesmagekonkurrencer osv.

7. Forventet effekt af projektet

-lokalsamfundet får et løft f.eks. gennem bosætning, Odsherreds særpræg og lokale råvarer

-Vi forventer, at de bæredygtige handlinger breder sig til familier med haver, således at en tidligere hverdagspraksis vender tilbage og man igen begynder at bruge sine egne æbler (plukker eller samler op fra græsplænen) og ser både sundhedsmæssige, opdragelsesmæssige og sociale fordele

- at beboere i Sognet oplever æblekulturen/arven, som noget, der beriger deres landskabsoplevelse og deres dagligliv

-at æblehistorierne, på autentiske steder, styrker befolkningens stedsans og giver oplevelse af at være en del af det historiske kultur-og naturlandskab og

-at befolkningens interesse og opmærksomhed på kulturspor i landskabet styrkes

-at bosætning kan fremmes, omend i det små

- at værkstedsrummet og uderummet i æblelandskabet kan bruges af andre målgrupper til møde-virksomhed, oplevelsesture, information om kulturlandskabets natur-og kultur. Og at skoler og institutioner kan bruges rummet som læringsrum og opholdsrum.

-inspirere til æbletraditioner på lokale skoler som f.eks. frugtordninger, besøg på æbleværkstedet, og i æblelandskabet hvor krop, hoved, sundhed og kundskab går op i en højere enhed og indgår i udeskole-pædagogik. Gennem børns påvirkninger af de voksne i hjemmet kan æble-budskabet også brede sig.

8. Eventuelle yderligere oplysninger

- Projektet skal kunne udbygges i takt med at nye ideer opstår og nye samarbejdsrelationer indgås.
  - Projektet vil fremover, muligvis, få følgeskab af andre lignende projekter, hvor kulturarven ses og bruges som ressource til øget livskvalitet i et landdistrikt.
-